

Magazine
over onderwijs

in ba na ns

Leven lang
ontwikkelen

2024

9 789090 355542

€ 14,95

Effectenkaart: sleutel tot succesvolle projecten en beleidsontwikkeling

In januari 2007 nam Bergen op Zoom de gewaagde stap om een onderzoek te starten naar de haalbaarheid van een nieuw poppodium. Ondanks een aanvankelijk ongunstig politiek klimaat en schijnbare onmogelijkheden, stond binnen vier jaar een nieuwe organisatie, met een bijbehorend gebouw, klaar voor haar grandioze opening. Centraal in dit succesverhaal stond een cruciaal instrument: de Effectenkaart.

Het realiseren van zo'n ambitieus project binnen zo'n korte tijdsspanne is, zeker voor overheidsprojecten, buitengewoon. Op de vraag "Hoe hebben jullie dit voor elkaar gekregen?" luidt het antwoord eenvoudig: door het gebruik van een Effectenkaart. We gingen hierover in gesprek met Gerlof Jorritsma, de toenmalige projectleider en nu senior consultant bij Rijnconsult Onderwijs.

"De basis van deze systematiek komt van de LAg-group uit Amsterdam," legt Gerlof uit. "Maar in de loop der tijd heb ik deze verrijkt en uitgebreid met nieuwe tools en inzichten. Vooral de ervaringen opgedaan bij het Gebouw-T poppodium-project hebben bijgedragen aan een dynamische beleidsgereedschapskist, die zijn nut keer op keer heeft bewezen, ongeacht het beleidsveld of de complexiteit van een project."

Hoewel de aanpak oorspronkelijk voor de lokale overheid was bedoeld, stelt Gerlof dat de methodiek net zo waardevol is voor zowel profit- als non-profitorganisaties in andere sectoren. Van commerciële ondernemingen tot maatschappelijke instanties en sportverenigingen; de principes en aanpak blijken universeel effectief te zijn. In dit artikel verkennen we hoe organisaties met deze aanpak daadwerkelijk impact kunnen maken.

j worden het vertrekpunt bij alles wat we doen."

De noodzakelijke drie-eenheid

Gerlof benadrukt drie universele en cruciale elementen voor het succesvol afronden van projecten: maatschappelijke en politieke relevantie, een naadloos aansluitend concept, en een onbetwiste passie voor het project.

Elk project dient afgestemd te zijn op de maatschappelijke behoeften en de politieke context om een solide basis voor succes te leggen. Een concept dat hier perfect bij aansluit is cruciaal, niet alleen in termen van haalbaarheid, maar ook als inspiratiebron. En de liefde en passie voor het project? Die fungeert als de drijvende kracht, die zorgt voor motivatie, doorzettingsvermogen en uiteindelijk een resultaat dat betrokkenheid uitstraalt.

"Zonder één van deze elementen," zegt Gerlof, "zou ik adviseren om niet eens aan een project te beginnen. Het is de synergie van deze drie factoren die projecten tot een succes maakt."

De vier lagen van de Effectenkaart

De Effectenkaart is een data-gedreven systematiek die bestaat uit vier consistent benoemde lagen: Effecten, Doelgroepen en Output, Functies en Financiën.

Het begint uiteraard met het beschrijven van effecten van de plannen op basis van trends, zoveel als mogelijk onderbouwd met kengetallen en indicatoren. Binnen deze laag worden vier belangrijke terreinen onderscheiden: 'Economie', 'Maatschappij' en 'Ruimte' en, als de materie daarom vraagt, 'Bezoek & Toerisme', als afgeleide van Economie. Door dit nauwkeurig te doen ontstaat inzicht waar zaken harmoniëren of conflicteren en dat nodigt uit om daar op een juiste manier op te acteren met partijen die daar belang bij hebben.

In de tweede laag vinden we de Doelgroepen en Output. Hier wordt met een aantal vastliggende criteria de vraag naar acties, diensten en producten geïdentificeerd die zouden moeten worden ingezet om de beoogde effecten te bereiken. Essentieel is, dat de identificatie van die vraag benaderd wordt vanuit het belang en de behoefte van de doelgroep en niet vanuit het belang van de aanbieders. Door die vraag af te zetten tegen het bestaande aanbod ontstaat snel en efficiënt inzicht waar veranderingen moeten plaatsvinden, of wat gesaneerd of juist behouden moet worden. Het resultaat moet zijn dat vraag en het aanbod optimaal op elkaar af gestemd is.

De derde laag betreft de Functies. Binnen deze laag worden de verschillende partijen, bedrijven en organisaties geïdentificeerd die ingezet kunnen worden voor het aanbieden van de producten en diensten die bijdragen aan de gewenste effecten. Afhankelijk van de nieuwe vraag naar aanbod kristalliseert zich in deze laag uit of organisaties een

veranderingstraject in moeten, of dat er bij voorbeeld zelfs een nieuwe organisatie moet worden ingericht. Organisaties bestaan uit mensen met specifieke competenties, kennis en vaardigheden, materialen, gebouwen en ingekochte diensten.

De functies laten zich op hun beurt vertalen in kapitaal. Zo wordt het mogelijk om de laatste laag in te vullen: de Financiën. Hier wordt gekeken naar de benodigde middelen en de bronnen waaruit deze geldstromen worden gegenereerd.

Conclusie

De Effectenkaart is een veelzijdig analyse-instrument dat is ontworpen om op een efficiënte en transparante manier focus aan te brengen in complexe problemen. Het biedt een methodische benadering om correlaties en causale verbanden te identificeren tussen verschillende elementen, namelijk de gewenste effecten, de output, de organisatie en de financiële aspecten.

De Effectenkaart is meer dan slechts een tool; het is een verfijnde methodiek die organisaties helpt om complexe vraagstukken te ontrafelen, heldere doelstellingen te formuleren en effectieve strategieën te ontwikkelen. Ze legt door haar aanpak, ook hiaten bloot. Door die te vullen ontstaat zicht op haalbaarheid en realiteitswaarde.

Door de unieke combinatie van maatschappelijke inzichten, financiële overwegingen en duidelijke doelen, helpt de Effectenkaart niet alleen bij het definiëren en begrijpen van uitdagingen, maar ook bij het creëren van actieplannen gericht op het bereiken van tastbare resultaten en positieve veranderingen.

"In een wereld waar projecten steeds complexer worden en waar organisaties voortdurend worden uitgedaagd om te innoveren en zich aan te passen aan veranderende omstandigheden, is de Effectenkaart een onmisbare tool," concludeert Gerlof. "Het stelt organisaties in staat om ver vooruit te denken, realistische doelen te stellen en met vertrouwen naar de toekomst te navigeren."

Belichting van succes in drie praktijkvoorbeelden

Regiegroep Internationalisering in Brainportregio

In januari 2023 benaderde de regiegroep Internationalisering in de Brainportregio Rijnconsult Onderwijs met het dringende verzoek een strategie te ontwikkelen om de verhoogde instroom van internationale leerlingen op te vangen. Deze instroom werd mede aangedreven door de expansie van bedrijven zoals ASML in de kennintensieve maakindustrie. Met behulp van de effectenkaart zijn 450 bladzijden aan onderzoeksrapporten en beleidsdocumenten binnen drie weken teruggebracht tot een overzicht van vier A4'tjes. Hierdoor kwamen cruciale gegevenshiaten aan het licht, die werden aangevuld via interviews en dataverzameling. In vier maanden leidde dit tot vier duidelijke programmalijnen, waarmee de betrokken triple helix-partijen (onderwijs, overheden en bedrijfsleven) grip kregen op deze complexe ontwikkeling.

The Dutch Game Accelerator in Breda

Breda heeft de potentie om een internationaal centrum voor de game-industrie te worden, mede dankzij de game-opleiding aan de Breda University of Applied Science, die door Princeton University wordt erkend als een van de top drie wereldwijd. In 2022 schakelde BUaS Rijnconsult Onderwijs in om duidelijkheid te verschaffen over hun ambities, doelen en samenwerkingsmogelijkheden en om te helpen bij het opstellen van een 3H-ecosysteem-roadmap. Na het analyseren van 170 pagina's en het houden van diverse interviews, werd met behulp van de effectenkaart een blauwdruk van drie A4's gemaakt. Dit maakte variaties in ambitieniveaus inzichtelijk en leidde tot de vorming van een slagvaardige alliantie met Triple A-kernpartners. Mede dankzij dit traject stelde de Provincie Noord-Brabant de benodigde subsidie beschikbaar voor de ontwikkeling van de beoogde game-campus.

JTF en West-Brabants Transitieagenda

Met de klimaatdoelen van 2030 en 2050 voor ogen, introduceerde Europa de JTF-regeling om innovaties te stimuleren die bijdragen aan de transitie van de chemische industrie. Voor West-Brabant werd € 58,5 miljoen uit dit fonds gereserveerd. Het was echter de vraag hoe dit fonds zou aansluiten bij de regionale economische en onderwijsagenda's. Met de effectenkaart verkreeg de opdrachtgever snel inzicht in welke projecten voor JTF-subsidie in aanmerking zouden kunnen komen. Hierbij werd geconstateerd dat cruciale data over de omvang van de grondstoffentransitie met betrekking tot de klimaatdoelen van 2050 ontbraken, wat resulteerde in een dringende oproep voor meer aandacht voor dit aspect.

Geïnteresseerd in de Effectenkaart voor uw organisatie?

De voorbeelden in het artikel belichten slechts een fractie van de mogelijke toepassingen en successen die kunnen worden behaald met behulp van de Effectenkaart. Organisaties die streven naar verbetering, verfijning en transparantie in hun projecten en strategieën kunnen profiteren van deze krachtige methodiek.

Wilt u meer weten over de Effectenkaart en hoe deze kan worden ingezet om uw organisatie vooruit te helpen? Bent u benieuwd naar de mogelijkheden en de potentiële impact die de Effectenkaart op uw specifieke situatie kan hebben? Neem dan contact met ons op (Rijnconsult Onderwijs: contact@rijnconsultonderwijs.nl, 030 298 42 50). Wij delen graag onze expertise en ervaringen om u op weg te helpen naar succesvolle en duurzame organisatieverbetering.

rĳnconsult onderwijs

